

کشف ۲ گونه حفاظت‌شده در حیاط خانه

وقتی مأموران محیط‌زیست وارد خانه‌ای در ماهدشت کرج شدند، انتظار نداشتند با صحنه‌ای شبیه باغ‌وحش خانگی رویه‌رو شوند؛ یک قو و یک فلامینگو، ۲ پرندۀ کمیاب و تحت‌حفاظت در حیاط این خانه نگهداری می‌شد. نگهداری حیوانات وحشی و گونه‌های در معرض خطر در منازل شخصی به‌ویژه در شهرهای اطراف تهران، کرج و شمال کشور به پدیده‌ای نگران‌کننده تبدیل شده است. این حیوانات که بسیاری از آنها در فهرست گونه‌های در معرض خطر یا حفاظت‌شده قرار دارند به‌طور قاچاق وارد خانه‌ها و در شرایط نامناسب دور از زیستگاه طبیعی خود نگهداری می‌شوند.

در جریان بازرسی نیروهای یگان حفاظت، یک قو و یک فلامینگو از منزل شخصی در ماهدشت کرج کشف و ضبط شد. این دو پرندۀ که به‌شدت به شرایط خاصی زیستی و اقلیمی وابسته‌اند به‌نظر می‌رسد از زیستگاه‌های طبیعی در شمال کشور یا تالاب‌های مرکزی به‌طور غیرقانونی منتقل شده‌اند.

مسئولان محیط‌زیست اعلام کردند که این گونه‌ها جزو پرندگان تحت حفاظت کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های جانوران و گیاهان وحشی در معرض خطر انقراض (CITES) هستند و نگهداری آنها بدون مجوز، جرم محسوب می‌شود. رئیس اداره حفاظت محیط‌زیست شهرستان کرج درباره نحوه کشف این حیوانات در خانه‌ای در ماهدشت کرج گفت: «در پی دریافت گزارش واصله مبنی بر نگهداری غیر مجاز تعدادی از پرندۀهای حمایت‌شده در منزل شخصی در ماهدشت، موضوع به‌سرعت در دستور کار مأموران یگان حفاظت محیط‌زیست قرار گرفت. پس از هماهنگی‌های لازم و اخذ دستور قضایی، مأموران یگان حفاظت این اداره به همراه فرمانده یگان حفاظت محیط‌زیست استان با حضور در محل، این پرندگان را کشف و ضبط کردند.

امیدرضا تونی اضافه کرد: «این پرندگان به‌طور موقت تحویل یکی از مراکز نگهداری از حیات وحش استان شدند.»

اقلیم

شهرهای داغ ایران در نیمه بهار

نیمه بهار در حالی سبزی می‌شود که برخی شهرهای جنوبی دمای بیش از ۴۵ درجه را تجربه می‌کنند و به استقبال گرمای ۵۰ درجه می‌روند.

کارشناس سازمان هواشناسی کشور با اعلام این خبر به همشهری می‌گوید: «هنوز برای اعلام دمای هوای ۵۰ درجه در شهرهای جنوبی کشور قدری زود است. با این حال شبانکاره و کنگان در استان بوشهر در ۲۴ ساعت منتهی به روز یکشنبه دمای ۴۷ درجه را تجربه کردند و به‌عنوان گرم‌ترین منطقه کشور گزارش شده‌است.»

کبری رفیعی ادامه می‌دهد: «دمای بوشهر به ۳۸ درجه رسیده، اما برخی مناطق استان بوشهر ۴۵ درجه را هم رد کرده‌اند. آب‌پخش در استان بوشهر که معمولاً جزو گرم‌ترین مناطق کشور معرفی می‌شود، دمای ۴۶ درجه را نشان می‌دهد. درگاه در استان بوشهر نیز ۴۶ درجه شده‌است.»

او ادامه می‌دهد: «قدر قند و زر زیاد دمای ۴۵ درجه را ثبت کرده‌اند. هر چند دمایی کمتر از مناطق بوشهر است اما جزو مناطق گرم کشور شناخته می‌شود.»

نگاهی به مناطقی که به‌دمای بین ۴۰ تا ۴۵ درجه رسیده‌اند نشان می‌دهد که ایران‌شهر و بمپور در سیستان و بلوچستان و همچنین آبادان و شادگان استان خوزستان ۴۴ درجه، عسلویه در استان بوشهر ۴۳ درجه، میناب در استان هرمزگان ۴۲ درجه، بندرعباس و جیرفت کرمان ۴۱ درجه، لار در استان فارس و سرپاز در سیستان و بلوچستان ۴۰ درجه شده‌اند.

همچنین در این روز بندر دیر در استان بوشهر با دمای ۴۶٫۵ دومین شهر گرم چسان از احساء در عربستان سعودی با ۴۶٫۸ درجه سانتی‌گراد بالای صفر اعلام شد.

همچنین‌امیدیه در خوزستان با دمای ۴۵٫۸ درجه در جایگاه سوم فهرست گرم‌ترین شهرهای جهان قرار گرفت. هشتمین شهر گرم جهان هم در این روز اهواز با دمای ۴۴٫۶ درجه سانتی‌گراد بود.

اعتبار تکمیل راه‌آهن چابهار- زاهدان اختصاص یافت

محمد مهدی زارعی، سرپرست اداره کل راه‌آهن جنوب‌شرق: اعتبار تکمیل ساخت راه‌آهن زاهدان به چابهار اختصاص داده شده و از طرفی پایش‌های مستمر مجموعه راه‌آهن نشان می‌دهد که دانش بومی توان تکمیل چنین ابرپروژه‌ای با اینیه فنی آن را داراست.

راه‌حل جدید برای نجات یوز ایران

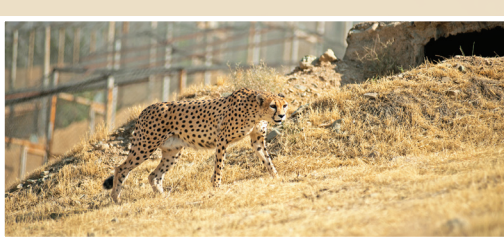
ایجاد یک یا چند محدوده وسیع ۱۰ تا ۵۰ هزار هکتاری با حصارهای الکتریکی آخرین راهبرد متخصصان حیات وحش است که تحت عنوان «فراجمعیت» ارائه شده

زه‌ار رفیعی

روزنامه‌نگار

یوزهای ایرانی تعدادشان سال‌به‌سال کم و کمتر می‌شود. ۲۰۰ یوزی که ۲ دهه پیش در زیستگاه‌های کویری ایران زندگی می‌کردند با احتساب آنها که در مرکز تحقیقات و تکثیر یوزپلنگ ایرانی هستند امروز به ۲۲ فرد رسیده است. از نظر مسئولان سازمان حفاظت محیط‌زیست، حفاظت از یوزپلنگ موضوعی ملی است و همه افراد از بخش خصوصی و حکومتی باید در قالب برنامه اقدام ملی پای کار بیایند. ایجاد یک یا چند محدوده وسیع ۱۰ تا ۵۰ هزار هکتاری با حصارهای الکتریکی، آخرین راهبرد متخصصان حیات وحش است که تحت عنوان «فراجمعیت» ارائه شده.

احیای جمعیت در زیستگاه‌های تاریخی

مدیر کل حفاظت محیط‌زیست سمنان که تنها زیستگاه یوزپلنگ در آن قرار دارد، در گفت‌وگو با همشهری می‌گوید: تجربیات موثقی در کشورهای آفریقایی به‌ویژه آفریقای جنوبی در زمینه فراجمعیت وجود دارد. نگاه ما احیای جمعیت یوزپلنگ در زیستگاه‌های تاریخی است. در ایران تجربه موثقی در مورد پیشگیری گونه گوزن زرد ایرانی داریم. البته این دو گونه اکولوژیکی و فیزیولوژیکی اصلاً شرایط یکسانی ندارند ولی تجربه گوزن زرد در ایران نشان داده است که می‌توان گونه‌ای را که در طبیعت به‌شدت در معرض انقراض است، در شرایط نیمه طبیعی حفظ کرد. می‌توان حفاظت از گوزن زرد در نیمه اسارت را به نوعی «فراجمعیت» حساب کرد. سعید یوسف‌پور با بیان اینکه طی ۲۲ سال گذشته ۲۰۰ یوزپلنگ در عرصه‌های طبیعی کشور محو شده‌اند، می‌افزاید: این یعنی از توله‌هایی که در طبیعت به سن استقلال رسیده بودند هیچ اثری دیده نشده است و فقط ۱۷ اقلاده یوز در دوربین‌های تله‌ای در محدوده توران ثبت شده. عواملی مثل کمبود طعمه، قاچاق، تعارض با جامعه محلی، سگ گله و رقیای گوشته‌خواری مثل پلنگ و گرگ می‌تواند عامل از بین رفتن این گونه باشد و یوزپلنگ درمجموع، یوزپلنگ نژادسته است با شرایط زیستگاه تاریخی‌اش که در گیر تغییر اقلیم، چرای رویه دام معدنکاری، حضور شتر، دام‌سبک و... است، خود را وفق دهد.

البته این متخصص حیات‌وحش تأکید می‌کند که شناس رسیدن به سن بلوغ در توله‌های یوزپلنگ در طبیعت آفریقا هم به‌علت رقابت با سایر گوشتخواران کمتر از ۵۰ درصد است و می‌گوید: این نرخ در ایران با افزون شدن تعارضات انسانی به رقابت بین گونه‌ای، طبق ارزیابی‌های اخیر از آفریقا نیز کمتر است.

جانمایی در ۲ استان

بحث فراجمعیت، مکمل بخشی از راهبردهاست. این، نکته‌ای است که مدیرکل حفاظت محیط‌زیست سمنان مورد تأکید قرار می‌دهد و می‌گوید: با توجه به اینکه درصد موفقیت در این روش بیشتر از تکثیر در اسارت است، مکان‌هایی در خراسان شمالی و سمنان جانمایی شده است که درصورت موفقیت، در زیستگاه‌های تاریخی یوز مثل اصفهان، یزد، خراسان رضوی، خراسان جنوبی و کرمان هم اجرایی خواهد شد.

به اعتقاد سعید یوسف‌پور، همه فناوری‌های مورد نیاز برای ایجاد مراکز فراجمعیت در کشور وجود دارد؛ فقط مکمل‌های غذایی، دارووبرخی واکسن‌های مورد نیاز یوزپلنگ از روش‌های مختلف از خارج کشور تأمین می‌شود. اخیراً هم دکتر پیتز کالدول برای معاینه فیروز به ایران آمد و با خود بخشی از این اقلام آورد

عدم دستکاری در طبیعت

مدیر کل حفاظت محیط‌زیست سمنان توضیح می‌دهد: در راهبرد تکثیر در اسارت تا جایی که ممکن باشد، زنده‌گیری از طبیعت اولویت ما نیست. چند روز پیش فیروز تنها تر موجود در اسارت، مورد معاینه قرار گرفت. نمونه اسپرم برای سنجش کمیت و کیفیت آن گرفته شد. هنوز جواب آزمایش‌ها نیامده و اگر شرایط فیروز مناسب نباشد، به سمت گرفتن یوز نر از طبیعت خواهیم رفت. اصل و اولویت ما عدم دستکاری در طبیعت است.

سعید یوسف‌پور با بیان اینکه ۶ یوز در سایت تکثیر توران وجود دارد و فیروز تنها تر سایت است، می‌افزاید: دلبر کهنسال است و تخمدان‌ها و شاخ‌های راج‌اش آن‌رونی شده و امکان بارداری ندارد. ایران هم بعد از سزاینی که انجام شد دچار مشکلاتی شده است. یکی از شاخ‌های راج‌سوم و دیگری به‌صورت محدود فیروز زاده شده است و در نتیجه توانایی باروری‌اش با ایام‌ماواجه است. ۳ یوزپلنگ ماده جوان در اختیار داریم؛ آذر، توران و ابریشم که چندماه دیگر به سن بلوغ کامل می‌رسند. بررسی‌هایی که روی فیروز انجام می‌دهیم برای بررسی فرم صت طلایی پیش‌رو است. اگر فیروز توان باروری نداشته باشد طبیعی است که به‌سرابع برداشت از طبیعت خواهیم رفت. اوادامه می‌دهد: ۱۰ توله یوز در طبیعت وجود دارد که جنسیت ۴ فرد از آنها تشخیص داده شده و ۳ فرد از آنها تر هستند. آنها در شرف استقلال و پیدا کردن قلمرو هستند از آنجا که ما پایش مستمر زیستگاه‌های بیرون از توران نداریم، نمی‌دانیم چه اتفاقی برای توله‌ها خواهد افتاد. بنابراین اگر فیروز شرایط لازم رانداشته باشد تر جیحمان این است که یکی از این سه توله را زنده‌گیری کنیم.

حفظ و احیای ذخایر آبریان در سواحل شمال و جنوب با همکاری سازمان شیلات

احمدرضا لاهیجان‌زاده، معاون محیط‌زیست دریایی و تالاب‌های حفاظت محیط‌زیست: مسئله حفظ و بهبود احیای ذخایر آبریان در سواحل شمال و جنوب کشور در یک نشست بررسی و قرار شد با ارائه تصمیماتی بتوانیم از زیستگاه‌های طبیعی ازجمله مرجان‌ها و آب‌سنگ‌های مرجانی حفاظت و بخش‌های آسیب‌دیده را دوباره احیا کنیم.

عکس: همشهری/امیر راستچی

روز شیراز

شهر بهار نارنج

امروز، روز شیراز است؛ شهر بهار نارنج. عطر بهار نارنج از میانه فروردین از همه‌جای شیراز به مشام می‌رسد. اصلاً شیراز است و بهار نارنج‌هایش. سعید صیادی باغبان ۵۵ساله‌ای است که در نارنجستان‌های شیراز و میان همین بهار نارنج‌ها کار می‌کند؛ از باغ «جهان‌نما» تا «دلگشا» و «باغ گل‌ها». او متولد ۱۳۴۹ است و از ۲۰ سال پیش در شهرداری شیراز مشغول به‌کار شده و حالا سر و کارش بیش از هر چیز با درخت‌های بهار نارنج است.

شیرازی‌های خونسرد

سعید صیادی، باغبان ۵۵ساله شیرازی البته قبل تر هم کار باغبانی و گل و گیاه می‌کرده، اما حالا همه زندگی‌اش شده نارنج‌هایی که عطرشان از نیمه فروردین در شیراز می‌پیچد و به‌ویژه در روز شیراز که این شهر میزبان گردشگران است عطر و بوی دیگری به شهر شعر و ادب می‌بخشد.

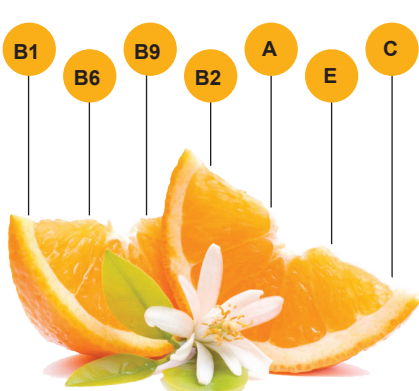

این باغبان به همشهری می‌گوید: عطر بهار نارنج یک تسکین‌دهنده اعصاب است. علاوه بر آن برای پاکیزگی هوای شیراز هم مفید است. اصلاً هیچ‌وقت به این فکر کرده‌اید که شیرازی‌ها چرا خونسرد هستند و با همین خونسردی مشهور شده‌اند؟ به‌خاطر همین بهار نارنج است. او البته تأکید می‌کند شیوه نگهداری بهار نارنج و دیگر گیاهان با هم تفاوتی ندارد، اما آنچه این گیاه را متفاوت کرده همین عطر و بوست که موجب شده شیراز شهری برای عاشقان و گردشگران باشد. همه‌جای شیراز از قدیم بهار نارنج می‌کاشتند؛ از حیاط خانه‌ها گرفته تا کوچه و خیابان‌ها و حالا هم حاشیه بلوارها و فضای سبز. سعید صیادی توضیح می‌دهد: اگر این نارنج‌ها نبودند با این همه گرفتاری‌های اقتصادی حتماً دچار مشکلات روحی و روانی می‌شدم، اما از صبح تا شب که سر کار هستم و به درختان بهار نارنج رسیدگی می‌کنم، نه خسته می‌شوم و نه فشاری احساس می‌کنم. او معتقد است اگر بهار نارنج نبود، شیراز هم شیراز نبود. مسئول پارک‌ها که شستر به‌عنوان عامل تهدید منابع آبی کنترل شوند، چرای دام مرکبات بومی بخشی از استان فارس است که با آب و هوای معتدل شیراز و بارندگی متوسط بالای ۳۰۰ میلی‌متر سازگار است به همشهری می‌گوید: بقیه گونه‌ها شاید به سرما حساس تر باشند، اما نارنج مقاومت بیشتری دارد، به‌ویژه در سال‌های اخیر با توجه به تغییرات آب و هوایی نارنج در شیراز جواب می‌دهد.

فرهاد دهقان پور با بیان اینکه کثت بهار نارنج از دوره‌های گذشته رواج داشته است، می‌افزاید: باغ‌های نارنج شیراز حداقل عمر ۳۰۰ ساله دارند. البته قبل از آن بهار نارنج کشت می‌شده است. او با تأکید بر اینکه عطر بهار نارنج شیراز زاینرد و یکی از جاذبه‌های شیراز است، توضیح می‌دهد: علاوه بر عطر و بو خانواده‌های شیرازی از همه چیز بهار نارنج استفاده می‌کنند؛ عرقیات، مربا، میوه نارنج، عصاره و شسرت و... به‌دلیل همین فرهنگ، استقبال زیادی از بهار نارنج می‌شود. او با اشاره به سرسبزی دائمی بهار نارنج، از ویژگی‌هایی چون نیاز آبی متوسط، منظر زیبا، قابلیت هرس و فرم‌دهی و سازگاری با اقلیم شیراز یاد می‌کند که موجب محبوبیت بهار نارنج حتی در توسعه بوستان‌ها و فضای سبز هم شده است.

نارنج، میوه‌ای است سرشار از خصوصیت‌های غذایی که به واسطه طعم و بوی قنطیرش، همواره در سفره ایرانی‌ها خصوصاً شیرازی‌ها ایفای نقش می‌کند؛ به‌طوری‌که شیرازی‌ها در کنار اغلب غذاهای افشره آن استفاده می‌کنند. نارنج به‌علت سرشار بودن از ویتامین سی، در مقابله با کمبود این ویتامین و تقویت بدن در پیشگیری از سرماخوردگی و درمان سرفه‌های خشک مؤثر است. بهار نارنج، شکوفه‌ای که در انتها به نارنج بدل می‌شود هم خود معمولاً خاصیت است. همه قسمت‌های میوه نارنج در شیراز کاربرد خوراکی دارد: آب‌میوه، پوست میوه و گل‌های آن، میوه آن دارای ترکیبات مختلفی ازجمله املاح، ویتامین‌ها، فلاونوئیدها، اسیدهای گیاهی و اسانس و آثار محرک قضم، ضد بیوست، انرژی‌زا، خلط‌آور، ضد سسرفه، آرام‌بخش، برطرف کردن بدخوابی و تسکین شوک است.

ویتامین‌های نارنج

مکث

طی ۲۲ سال گذشته ۲۰۰ یوزپلنگ در عرصه‌های طبیعی کشور محو شده‌اند. این یعنی از توله‌هایی که در طبیعت به سن استقلال رسیده بودند هیچ اثری دیده نشده است و فقط ۱۷ اقلاده یوز در دوربین‌های تله‌ای در محدوده توران ثبت شده